

דף ל.

עין משפט א.

ח"מ סימן תיב סעיף ה

ה. ו. השופך מים בר"ה ונטפו כליו של חבירו פטור דזה בור בר"ה שפטור בו כלים, בין הפקירם בין לא הפקירם, אבל אם הוחלק בהם אדם^ב או בהמה ונפלו והוזקו חייב וכ"ש אם נבלעו המים בארץ ונעשו רפש וטיט^ל והזיקו שזה בור ממש, אפי' אם זה בימות הגשמים שיש רשות לכל אדם לפתוח ביב שלו לקלח בר"ה^מ אפ"ה אם הזיק חייב לשלם, וכ"ש בימות החמה שזה שלא ברשות.

עין משפט ב.

ח"מ סימן תמו סעיף א

א. המצניע את הקוץ והזכוכית, והגודר גדרו בקוצים והבליטם לר"ה והזק בהם אחר חייב בנזק שלם^נ, אבל אם גדר בקוצים בצמיצום בתוך רשותו^ס פטור לפי שאין דרך בני אדם להתחכך^ע בכותלים.

עין משפט ג.

ח"מ סימן תיב סעיף ה

עיין לעיל עין משפט א

עין משפט ד.ה.

ח"מ סימן תמו סעיף א

עיין לעיל עין משפט ב

- כ. גם זה כשמואל דאמר בור שחייבה עליו תורה להבלו וכ"ש לחבטו, שם בב"ק נ' ע"ב, ודלא כאוקימתא דרב שם בדף ל' ע"א.
- וכתב בפעמוני זהב דודאי כאן איירי אחרי שנחו הזיקו דאם הזיקו המים בשעת נפילתן הוי חיציו וחייב גם על הכלים, כמבואר בסי' שפ"ד סעיף א'.
- ל. דבכה"ג גם לרב חייב כמבואר בסוגיא שם.
- מ. דהגם שיש לו רשות לפתוח מ"מ אין לו רשות להזיק.
- נ. ממשנה בב"ק ל' ע"א ומימרא דר"י שם, והפריח היינו הבליט מחוץ לרשותו ובהבלטה כל דהוא מתחייב. סמ"ע ס"ק א'.
- ס. פי' שלא הוציאם כלל לר"ה ואפי' יצאו וכולטין הכל בתוך רשותו. סמ"ע ס"ק ב'.
- ע. פי' ההולכים בר"ה. סמ"ע ס"ק ג'.

ח"מ סימן תמו פעיף ב

עין משפט וז.

ב. המצניע קוציו וזכוכיותיו בתוך כותלו של חבירו ובא בעל הכותל וסתר כותלו ונפלו הזכוכית והקוצים לר"ה והזיקו אם היה כותל רעוע המצניע חייב ^ב ואם הצניעם בכותל בריא בעל הכותל חייב ^א.

הגה: ואם הזיקו בשעת נפילתם י"א דבעל הכותל חייב בכל ענין ^ק. ואם נפלה הכותל מאליה אם היתה בריאה פטורים שניהם ^ר ואם היתה רעועה המצניע חייב, ואם סתר אותה איש אחר זר הסותר חייב והמצניע פטור.

ח"מ סימן תי פעיף כט

עין משפט זז.

כט. המכסה בורו בדלי של חבירו ובא בעל הדלי ונטלו בעל הבור חייב ^ש.

ח"מ סימן תמו פעיף ג

עין משפט ט.י.כ.

ג. ממידת חסידות ^ח הוא שיצניע האדם קוציו ושאר דבר המזיק במקום שלא יבא מהם תקלה כגון שישליכם לנהר או ישרפם.

ח"מ סימן תיד פעיף א

עין משפט ל.

א. לא יוציא אדם תבנו וקשו לרשות הרבים כדי שידושו ברגלי אדם ובהמה ויעשו זבל ^א, ואם הוציאם קנסו אותו חכמים ^ב שיהיו כהפקר

פ. מימרא דר' יוחנן שם.

צ. ופי' רש"י שם דהיה לו לסותר להצניעם.

ק. אפי' בכותל רעוע דכיון דסתרו בידיהם הו"ל כאדם הנוטל זכוכיתו של חבירו ומזיק בו לאחר דחייב, ומטעם זה אם סתר אותו אדם דעלמא הסותר חייב. סמ"ע ס"ק ד'.

ר. דאנוסים שניהם, ואם היתה רעועה המצניע חייב דפושע הוא מעיקרא.

ש. מימרא דרבינא בב"ק ל' ע"א, וכתב הטור ואין בעל הכיסוי צריך להודיע שנטל כסויו.

ת. מברייתא שם, וכדעבד רבא שם או ישרפם כדעבד רב ששת שם.

א. ממשנה בב"ק ל' ע"א, ואוקימתא דרב אשי שם, והיינו כדי שיהיו לו זבלים לזבל שדותיו וכרמיו.

ב. שם במשנה וכתב דאמר בין בגופן בין בשבחן קנסו אותו שם בע"ב.

וכל הקודם בהם זכה מעת שנידושו והשביחו.^א

הגה: וי"א דאין מורין למחזיק בהם לכתחילה להחזיק רק בשבח אבל לא בגופם^ד, ואם התרו בבעלים ולא סילקום מפקירין אותו לכל^ה.

א. ב. אם קדם אדם וזכה בהם משעת ההוצאה לרשות הרבים אין מוציאין מידו^ו, ואע"פ שהם כהפקר אם הוזק בהם אדם או בהמה המוציא חייב לשלם^ז.

הגה: וי"א דלא מהני תפיסה^ח.

עין משפט מ.ג. חו"מ סימן תיד פ"ב

ב. ג. אדם יכול להוציא הזבל לרשות הרבים בשעת הוצאת הזבלים, ולצבור אותם שם ל' יום כדי שיהיה נישוף ברגלי אדם ובהמה^ט, ואעפ"כ אם הזיק חייב לשלם^י.

הגה: וי"א דלאחר שהוזק כל הקודם זכה בו^כ.

ג. בעיא בגמ' אם גם קודם שהשביח ונעשה זבל קנסו להיות גופו של הזוכה בו כדי שלא יוצאו, ולא איפשטא ופסק הרמב"ם דאם תפס לפני שהשביחו זכה ואין מוציאין מידו וזה מה שמסיים מר"ן.

ד. כ"כ הרא"ש בפסקיו. ועיין באר הגולה אות ד'.

ה. אוקימתא דגמ' שם.

ו. בעיא ולא איפשטא וע"כ אי תפס לא מפקינן מיניה גם לפני שהשביחו.

ז. דכיון דממונו הוא הוה ליה כמפקיר נזקיו אחר הנחתו במקום שלא היה לו רשות להניחו דחייב כמו שנתבאר.

ח. דעת הרא"ש כבכל ספיקא דדינא.

ט. בב"ק ט"ו וכתב ה"ה שם דהרמב"ם פסק כר"י ברייתא ל' ע"א במה שאמר דבשעת הוצאת זבלים מותר דע"מ כן הנחיל יהושע את ארץ ישראל שלא יקפידו זה על זה, ופסק הרמב"ם בנזקין דלא כר"י וקימ"ל דאם הזיק חייב.

י. דיהושע לא התנה שיהיה פטור מתשלומי היזיקו, ואעפ"כ צריכים לתנאי דיהושע דאל"כ היו מוחזין זה בזה שיצטרך לרדת איתו לדין אם ינזק. סמ"ע ס"ק ו'. ודלא כהעיר שושן.

כ. כ"כ בהגהות אשרי, והגאון ציין מגמ' שם מזעירי ע"ש, ואפי' הוציאם ברשות בזמן שהתירו אם הזיקו, הקודם ותפס זכה בהם, עיין פעמוני זהב.

דף ל:

עין משפט א.ב. חו"מ סימן תיר סעיף א
 עיין לעיל דף ל. עין משפט ל

עין משפט ג. חו"מ סימן תיר סעיף ב
 עיין לעיל דף ל. עין משפט מ.ג.

עין משפט ד. חו"מ סימן נב סעיף א

א. שטר שיש בו ריבית מפורשת, אינו גובה בו הריבית ל אבל גובה בו הקרן אפי' ממשעבדי, אבל אם כלל הקרן עם הריבית ביחד, אינו גובה גם את הקרן, ופסול מפני שיבא לגבות בו הריבית.

ו* ואם ה' החייב מודה לו צריך הוא לשלם לו הקרן, וי"א דפטור דקנסין ליה למלוה

א. ב. אם המלוה הלוח ע"י שליח, והשליח עשה שטר וכלל הקרן עם הריבית, בכה"ג גובה הקרן לכו"ע, דיכול לומר המלוה לתקוני

ל. מברייטא קמא דף נ' ע"ב, ובב"מ דף ע"ב ע"א. וכפירוש רש"י שם. וגובה בו הקרן כחכמים דלא קימ"ל כר"מ בקנסותיו שקנס גם בקרן. ומה שהשטר כשר לגבות בו הקרן ולא נפסל מכח העדים שעברו על הלאו "דלא תשימון עליו נשך" תירצו בתוס' דרק בלוח ומלוה וערב משמע ליהו לאינשי שעוברים, ולא לעדים, כמו שאמרו בב"מ דף ה' ע"ב לגבי הלאו דלא תחמוד. אבל לדעת הרמב"ן העדים נפסלו לעדות בידעו שיש ריבית קצוצה. ואם הריבית רק מדרבנן אפי' כלולה עם הקרן גובה הקרן גם ממשעבדי דלא גזרו רק בריבית דאורייתא, ש"ך ס"ק א'. ועוד כתב שאם הערב עובר בלאו כלוח ומלוה, שמדברי הב"י בסי' ל"ד ובשו"ע סעיף י' שכתב המלוה והלוה בריבית פסולים ולא כלל הערב ועדים עמהם משמע דהם לא נפסלים, ש"ך ס"ק א'.

מ. וה"ה כשיש עדים אחרים, או אפי' אותם עדים שהרי לא נפסלו לעדות כנ"ל לדעת הב"י והשו"ע מלבד לדעת הרמב"ן. נתיבות ס"ק ג'. והוא ממהרי"ק שורש י"ז כשהחייב מודה.

נ. מהרי"ק בשם המרדכי והתוס'. דכאן ההלואה נעשית באיסור סמ"ע ס"ק ד'. ולא דמי לשטר מוקדם דהשטר פסול אבל לא מפסיד המלוה, דשם רק השטר נעשה באיסור, והש"ך חולק וסובר דגם התוס' ס"ל דגובה הקרן ודלא כה"א ברמ"א. ס. שם במהרי"ק שורש י"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עשיתיו שלוחי, ולא לעותי.

א. ג. שטר שהוא קרוע ^ע קרע בי"ד, והוא שקרוע במקום העדים והזמן והתורף, ^פ או שקרוע שתי וערב פסול. ואם ניכר שנעשה בסכין אפי' לא נקרע שתי וערב פסול.

נקרע ^צ לשניים, גרוע יותר מקרע בי"ד ופסול.

הגה: ד. אם ישנם עדים שהשטר נקרע באונס, דינו כנמחק שטר חובו ^ק שבי"ד עושיין שטר אחר, ואם היה קרע שלא כקרע בי"ד, ^ר ונראה לדיין שהיה בו קרע בי"ד, והוסיפו עליו כדי להעלים הקרע בי"ד, אין גובין בו.

יו"ד סימן קמא פעיף יא

יא. יב. שטר שיש בו רבית בין של תורה בין של דבריהם גובה ^ש את הקרן שלהם, והוא שיהיה ניכר ^ת שהוא רבית.

ע. בתרא קמ"ח ע"ב.

פ. דלא בא אביי לחלוק אלא להוסיף, כן פירש הרשב"א, וה"ה בשם רב האי גאון. ודוקא שקרוע שתי וערב על פני כל השטר כ"כ הש"ך.

צ. ואם נקרע בקפלים שלו אפי' לגמרי לא נפסל בכך, שתולין מכח השימוש, כ"כ הסמ"ע בס"ק ח', וכן נוהגין וכ"כ התומים והנתיבות בס"ק ה'.

ק. ודוקא שנקרע במקום הפוסל, אבל בלא נקרע במקום הפוסל אין עושיין שטר אחר, כ"כ הסמ"ע ס"ק ט'.

ר. אבל אם נמצא חור בשטר נקב אין אומרים במקום החור היה קרע בי"ד דאין פוסלין שטר מספק, כ"כ הרשב"א בסמ"ע ס"ק י"א.

ש. מברייתא שם בב"מ דף ע"ב ע"א וכחכמים, דלא קנסו התירא אטו איסורא, וכך היא הסכמת הפוסקים דקימ"ל כר"מ בגזירותיו ולא בקנסותיו.

ואפי' יש בו רבית של דבריהם כך נראה מדברי התוס' בב"ק דף ל' ע"ב והרא"ש והרמב"ם. באר הגולה אות ט"ז.

ת. דאם לא כן העדים פסולים שרשעים הם שמעידים שחתמו על איסור, כ"כ הט"ז בס"ק ז'. והש"ך כתב שמירי שכתב הקרן בפני עצמו והרבית בפני עצמה, וגבי אפי' ממשעבדי והעדים לא נפסלו בכך אפי' ברבית דאורייתא "דלא תשימון עליו נשך" לא משמע לאינשי אלא במלוה ולוה, וכך נראה דעת מר"ן המחבר בחו"מ בסי' ל"ד וריש סי' נ"ב.

לפ"ז אפי' בכלל הקרן ורבית ביחד לסך אחד בשטר, לא נפסלו העדים רק שבכה"ג אינו גובה הקרן שמא יבא לגבות גם הרבית בתורת קרן וכ"כ הש"ך בס"ק כ'. רק שצריך להבין

הגה: כגון שמפורש בשטר הקרן בפני עצמו, או שלא נכתב בשטר רק הקרן *
והעדים מעידים על כו"כ רבית.

הגה: כל מי שבא לידו ב שטר שיש בו רבית, יקרע השטר שחיישינן שמא
יגבה בו גם הרבית.

יא. יג. אם אין הרבית מפורש בשטר אלא שכלול הקרן עם הרבית בסך
הכל כו"כ, אינו גובה בו אפי' הקרן .²

הגה: עיין בחו"מ סי' נ"ב.

עין משפט ה. חו"מ סימן תיד סעיף א

א. לא יוציא אדם תבנו וקשו לרשות הרבים כדי שידושו ברגלי אדם
ובהמה ויעשו זבל ^ד, ואם הוציאם קנסו אותו חכמים ^ה שיהיו כהפקר
וכל הקודם בהם זכה מעת שנידושו והשביחו ^ו.

הגה: וי"א דאין מורין למחזיק בהם לכתחילה להחזיק רק בשבח אבל לא

לדעת הט"ז בס"ק ז' אם יכתוב הקרן כו"כ והרבית כו"כ בשטר מדוע לא נפסלו בזה העדים
דמאי שנא כלל או פירש, וצ"ע. אח"כ ראיתי בעצי לבונה שהקשה קושיא זו, ע"ש.
א. כתב הט"ז בס"ק ח' דפירוש הדברים הם שהכל נכלל בתורת קרן, והעדים החתומים
לא ידעו שיש כאן רבית כך שלא נפסלו, אבל עדים אחרים יודעים שיש כאן רבית
כו"כ ובזה פסק השו"ע כהרמב"ן.

ב. בב"י מסיק דאפי' מפורש בו כו"כ רבית דאורייתא קורעו דחיישינן לב"ד טועין וכ"כ
הד"מ. ש"ך ס"ק כ'.

אבל כשלא נכתב בשטר רק קרן בלבד פשוט דאסור לקורעו. ש"ך ס"ק י"ט.
ג. מתוס' שם וכר"י, דרבנן מודים בגזירה שמא יגבה. וכל זה ע"פ השטר אינו גובה אבל
אם הלוח מודה גובה הקרן כדין מלוה ע"פ, אף שהרמ"א בסי' נ"ב בחו"מ הביא ב'
דעות בענין זה. ט"ז ס"ק י'.

ד. ממשנה בב"ק ל' ע"א, ואוקימתא דרב אשי שם, והיינו כדי שיהיו לו זבלים לזבל
שדותיו וכרמיו.

ה. שם במשנה וכרב דאמר בין בגופן בין בשבחן קנסו אותו שם בע"ב.

ו. בעיא בגמ' אם גם קודם שהשביח ונעשה זבל קנסו להיות גופו של הזוכה בו כדי שלא
יוציאו, ולא איפשטא ופסק הרמב"ם דאם תפס לפני שהשביחו זכה ואין מוציאין מידו
וזה מה שמסיים מר"ן.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225
email: minchat.aaa@gmail.com

בגופם^ז, ואם התרו בבעלים ולא סילקום מפקירין אותו לכל^ח.

א. ב. אם קדם אדם וזכה בהם משעת ההוצאה לרשות הרבים אין מוציאין מידו^ט, ואע"פ שהם כהפקר אם הוזק בהם אדם או בהמה המוציא חייב לשלם^י.

הגה: וי"א דלא מהני תפיסה^כ.

ז. כ"כ הרא"ש בפסקיו. ועיין באר הגולה אות ד'.

ח. אוקימתא דגמ' שם.

ט. בעיא ולא איפשטא וע"כ אי תפס לא מפקינן מיניה גם לפני שהשביחו.

י. דכיון דממונו הוא הוה ליה כמפקיר נזקיו אחר הנחתו במקום שלא היה לו רשות להניחו דחייב כמו שנתבאר.

כ. דעת הרא"ש כבכל ספיקא דדינא.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com